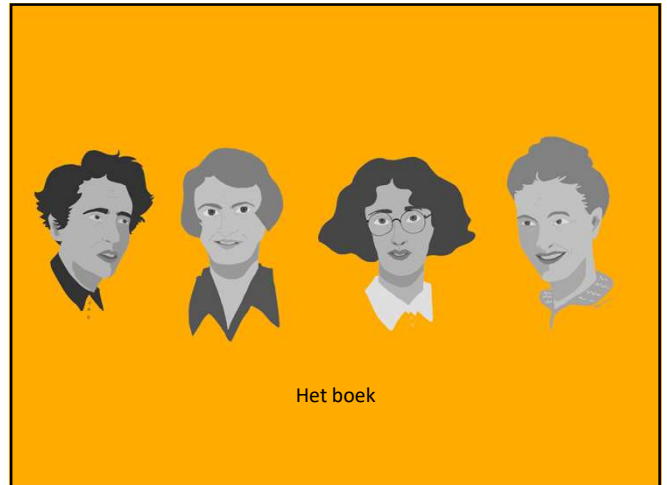

1

2

Crisis in Europa, begin van WOII

Eind 1935 legde de Hoge Commissaris voor vluchtelingen zijn functie al neer vanwege het gebrek aan steun vanuit de internationale gemeenschap.

Roosevelt belegt in juli 1938 in het Franse Évian-les-Bains een internationaal overleg, maar weinig landen wilden hun toegangsregels voor vluchtelingen versoepelen. Dit maakt ook dat Duitsland andere oplossingen gaat zoeken voor 'het Jodenvraagstuk', want ze kunnen niet over de grens gezet worden. De Kristallnacht vindt plaats 9-10 november 1938.

1938 is de overwinning van Franco (burgeroorlog begon in 1936) een feit. Duitsland heeft nog net geen complete oorlog ontketend in Europa. Verdrag van München september 1938, maar daarna maart '39 vallen ze toch Tsjecho-Slowakije binnen en 1 september 1939 Polen, daarmee begint WOII officieel.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

3

Weil en de mystiek

- Hier verlaat ze de rede en stapt over (sprong) naar het transcendentale. Ze doet dat door de verduistering van het Avondland te vervangen door een onderdompeling in teksten van daarvóór. (Plato, Upanishaden en Bhagavad Gita)
- Weil heeft dermate hoofdpijnen dat ze voortdurend wordt onderzocht, maar zelf voelt ze dat er iets achter ligt. Ze zoekt de lijdensweg van Christus te aanvaarden (183) Er zijn al ervaringen met het christendom geweest die de agnostisch opgevoede Weil erg raakten, maar in 1938 heeft ze een mystieke ervaring van echt contact. (185)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

4

Rand en het reëel bestaande communisme

- In Rusland is de Grote Zuivering gaande. Stalin krijgt in 1929 de macht in de Sovjet-Unie. Collectivisatie van de landbouw leidde tot hongersnoden. (Oekraïne Holodomor 1932-33)
- In 1934 werd de gematigde Kirov vermoord. Hij verloor verkiezingen met één stem van Stalin (gefraudeerd?) Na de moord een noodwet en moorden in navolging van Hitlers nacht van de lange messen in '34. Trotski wordt in Mexico vermoord in 1940)
- Rand probeert haar ouders te laten vluchten dat mislukt. Haar ouders en haar zus ziet ze nooit meer. Pas laat (1973) ontdekt ze dat één zus nog leeft.
- Ze schrijft na een writers block een sciencefiction (plagiaat?) Anthem (192/193) en gesteund door Frank zoekt ze een plot voor haar op Nietzsche gebaseerde (198) roman The Fountainhead. (Komt pas uit in 1946)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

5

Arendt en de Joodse 'Stam'

- De vluchtelingen in Parijs komen samen en leren Engels. Binnen Europa kunnen ze nergens meer veilig naartoe. Ook in Parijs opgejaagd. (203) Hun staatsburgerschap is ze ontnomen.
- Ze stuurt Scholem haar boek over Rachel, maar ook in Jeruzalem is het nu oorlog. (208) en om hen heen worden mensen zwaar depressief. (Walter Benjamin) De uitzichten om naar de VS te kunnen zijn slecht. Wie daar zit steunt niet altijd de achterblijvers (Frankfurter Schule*) Wel komt Arendt's moeder in '39 ook naar Frankrijk en vinden ze een huis.

* Arendt denkt daar anders over dan Adorno en Horkheimer, zie Mittelmeier in Vrijheid en duisternis)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

6

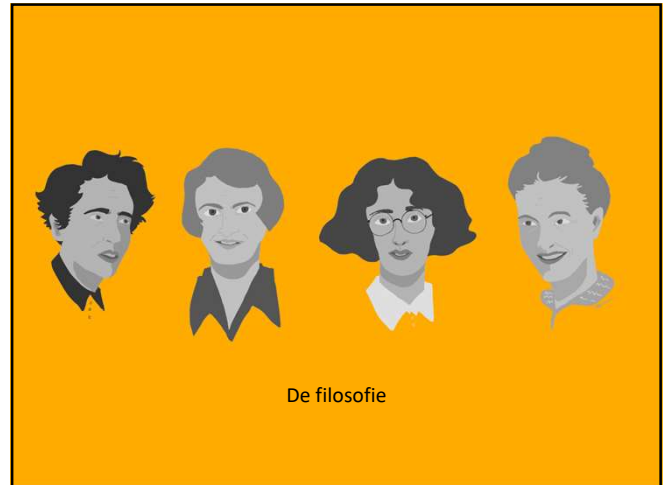
De Beauvoir en de complexe verhoudingen

- De Beauvoir ziet haar eigen worsteling met seksuele relaties als vormen van leven die onderzocht en gereflecteerd moeten worden. Er is sprake van polyamoureuze relaties die als zeer problematisch worden beschreven door de Beauvoir. Sartre heeft er beduidend minder morele zelfreflecties over. De Beauvoir blijft tot haar dood ontkennen dat ze seksuele relaties met vrouwen heeft gehad. Maar uit haar nu vrijgegeven brieven blijkt iets anders.
- Het leven leidt tot veel teksten van de Beauvoir over het authentieke zelf en de ander. (L' invitée) maar in 1938 is La Naussée van Sartre het grote succes en dreigt de Beauvoir 'de vrouw van' te worden.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

7

8

Weil verandert van Taalspel

- Solidariteit wordt naastenliefde. Klassenstrijd wordt liefde voor de vijand. Slaaf vervangt proletarier. (190)
- Er is voortdurend een gebrek aan zijn. Husserl beschrijft dat we terug moeten naar de dingen zelf, Weil wil terug naar de bronnen en uiteindelijk De Bron. Haar persoonlijke lijden (hoofdpijn) wordt nu een toegang tot iets (transcendente) in plaats van iets dat haar weerhoudt (van politieke strijd).
- Ze heeft een ingewikkelde relatie met het transcendente. Ze beleeft het vnl. als christen en heeft een pater als geestelijk begeleider. Ze leest ook andere transcendentie geschiedenissen en ziet die als allemaal verwijzend naar één bron. Ze wil ook actief blijven denken en wil nooit gedoopt worden omdat ze op de drempel van de kerk blijft staan. Ze voelt zich alsof ze als christen is geboren, maar ze heeft een specifiek godsbeeld. Haar God is een zwakke God schrijft Ludvine Benard in haar biografie. (LB blz. 72)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

9

Weil leeft haar denken

- Zij leeft haar filosofie en dan roept bewondering op (de Beauvoir en Arendt kijken tegen haar op), maar ook irritatie omdat ze zonder enige terughoudendheid kiest voor waar zij in gelooft. Soms lijkt ze de tegenhanger van wat Arendt schrijft over de intellectuelen. Bij hen prevaleert altijd het kloppende verhaal, dat henzelf ook altijd een goede positie van inzicht of leiderschap biedt. Bij Weil is het de werkelijkheid die centraal staat, het lijden moet worden aangepakt, maar daarbij vergeet ze haar eigen lichamelijke realiteit. De vraag is of haar reddende actie niet zelf een verhaal wordt waarbij ook de realiteit ondergeschikt raakt. Haar aandacht voor de spirituele en praktische Indiase filosofie biedt wel nieuwe inzichten.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

10

Arendt kritiseert het assimileren en de rationaliteit

- Arendt schrijft over de Paria als tegenwerping tegen het assimileren. Arendt zet net als de Beauvoir in op een existentialisme van het eigen ervaren. Ze gebruikt de begrippen paria en parvenu om de situatie van de Joden te beschrijven.
- Een paria is uitschot en hoort er niet bij. De parvenu is iemand die alleen in het netwerk van betrekking zit om erbij te horen en te klimmen, maar zelf tussen minachting en angst laveert voor de anderen. (205)
- De menselijke waardigheid, het respect voor het menselijk aangezicht, wordt door de paria instinctmatig gevoeld en dat gevoel is de basis van alle moraal. We moeten **bewuste paria's** worden. Laat Kants rationaliteit los. (205)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

11

De Beauvoir schrijft over het zelf

- De Beauvoir houdt haar existentialisme zo dicht bij huis dat ze lang niet wordt gezien als filosoof.
- Maar waar veel grote filosofen werelden creëerden los van de realiteit (de kritiek van Arendt op intellectuelen van haar tijd) staat zij aan het andere uiterste: als ze het niet leeft schrijft ze er niet over. (opvoeding, losraken uit milieu, vrouw zijn, sterven van geliefde en ouderdom)
- Grootste thema is de eigen vrijheid tegenover die van de belangrijke ander. Waar bij Sartre de ander het onderspit delft kiest zij voor ambigüiteit.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

12

Rand maakt Roark naar Nietzsche

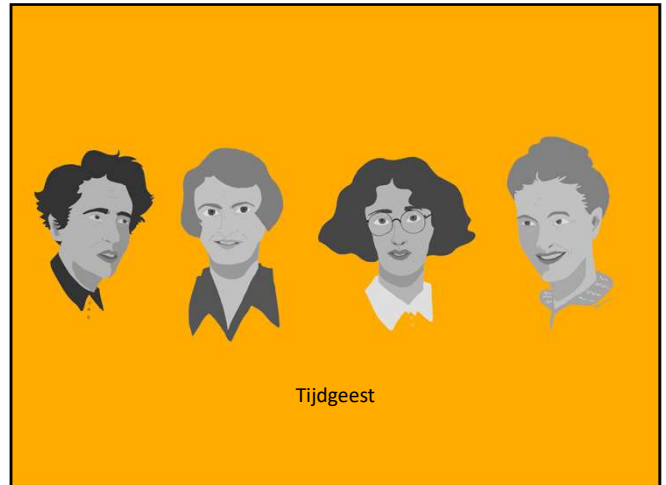

- Tegen de macht van de zwakke, tegen het gezond verstand, groots en meeslepend. Nu miskent worden, maar scheppend voor de eeuwigheid. Haar architect geeft geen duimbreed toe aan de massa's of het geld.
- Het lijkt volstrekt egoïstisch en dat is het ook. Rand hinkt op twee gedachten; Roark kan niet liefhebben want hij is een egoïst (139) én hij is als enige in staat tot vriendschap omdat hij de ander belangeloos kan aanschouwen (200) Dit blijkt ook voor haarzelf een probleem met Frank en met Nathan Blumenthal (later heet hij Nathaniel Branden)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

13

13

Tijdgeest

14

Ondergang van het Avondland

- Zoals Eilenberger schrijft sluit Weil aan bij een traditie die ze deels niet kent en deels genegeerd heeft (189)
- Er is zeker nu de toestand in de wereld zo duister is een grote aandacht voor denkers die deze ondergang al beschreven en ook zochten naar oplossingen (heel divers) en schuldigen(minder divers)
- Alle vier de denkers zijn bezig te bedenken wat uit het verleden geleid heeft tot het heden en vooral hoe nu verder. i.t.t. tot populisten, nationalisten en diverse filosofen geloven ze niet meer in een overkoepelende theorie of metafysica Het gaat om het **doen**, er is positieve aandacht voor **twijfel** en verschillende **perspectieven** die gehoord moeten worden.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

15

15

Zin zoeken in de crisis

Het Nihilisme (en het latere postmodernisme) vindt hier zijn wortels. Er kan geen waarheid meer zijn voor eeuwig en altijd en zelfs als Weil na lange tijd toch gegrepen raakt door een door en door christelijk gevoel is dat niet meer als voorheen een kerkelijke door dogma's gedragen en van de kansel te verspreiden waarheid. Het denken en het geloof zijn afgedaald tot de werkvloer en het persoonlijke leven en filosofie gaat over het alledaagse. Maar er is wel het gevoel zoals ook in La Naussée (163) dat dit steeds een dreigende zinloosheid, verveling of treurigheid kan oproepen. Dat verdragen is betekenisvol. Zin moet vanaf nu gemaakt worden, het wordt niet gegeven of gevonden.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

16

16

Eigenzinnigheid

Deze vrouwen, ook omdat het denkende vrouwen zijn, moeten zich losmaken van een canon die hun verhaal nooit heeft verteld.

Dat maakt dat ze zich gemakkelijker vereenzelvigen met de onderdrukten. Dat wordt versterkt door het letterlijk opgejaagd worden dat in het leven van drie van de vier een rol speelt.

Ze hebben allemaal ontzettend veel gelezen uit de canon (ook internationaal) zijn onder de indruk van Heidegger en kennen hun klassieken, maar ze ontwikkelen een tegendraads geluid. Het 'wat vind je er zelf van?' begint hier ook vorm aan te nemen. Maar de gesloten canon van de traditie, macht en filosofie is hardnekkig. De chaos en het failliet van het oude denken is nu echter concreet.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

17

17